

WELKOM BIJ HET WEBINAR

Zoektocht naar een passende kleinschalige plek

Lorraine Visscher, Andrea Lagro, Ellen Loykens

3 juni 2024

regionaal expertteam
jeugd groningen

jenn

jeugd expertisenetwerk
noord-nederland

X GM
CP

Expertisecentrum
Gezinnen met
meervoudige en
complexe problemen

CONSORTIUM

kleinschaligheid in de jeugdhulp

KENNISWERKPLAATS
JEUGD FRIESLAND

Aanleiding

- Er wordt volop geëxperimenteerd met kleinschalige woonvoorzieningen (KVV)
- Momenteel nog onvoldoende beschikbaar, ontbrekend of onvoldoende bekend
- Ervaringen tot nu toe: succesvol maar ook kwetsbaar (duurzaamheid in gevaar)
- Onderzoek naar ervaringen van jongeren, ouders, professionals is beperkt

Definitie KVV

*Een woonvorm voor een **kleine groep** kinderen en jongeren die kampen met een **combinatie van problemen** die elkaar versterken, en een **beperkt aantal professionele opvoeders**. Deze vorm van jeugdhulp biedt kinderen en jongeren een **thuis** met mogelijkheden voor **specialistische begeleiding op maat** (NJI, 2019).*

Wat draagt bij aan succesvolle plaatsingen en duurzaam verblijf van jongeren in kleinschaligheid?

Goede match is cruciaal!

- Goede match tussen jongere en KWV speelt een belangrijke rol bij een succesvolle plaatsing en duurzaam verblijf (Visscher et al., 2022)
- Passendheid i.r.t. andere jongeren op de groep, de competenties van het personeel en de (omgeving van) de KWV

“Een plek zoeken”

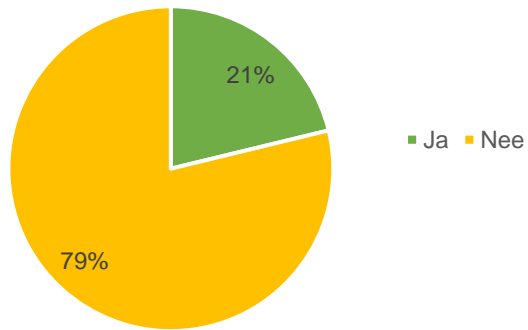
Het Expertteam wordt vaak benaderd met de vraag: ‘We weten wat er moet gebeuren, maar we hebben geen plek. Kunnen jullie een plek voor ons vinden?’

Eigenlijk is er altijd wel sprake van een onderliggende vraag en blijkt een analyse vaak toch een ander vertrekpunt op te leveren.

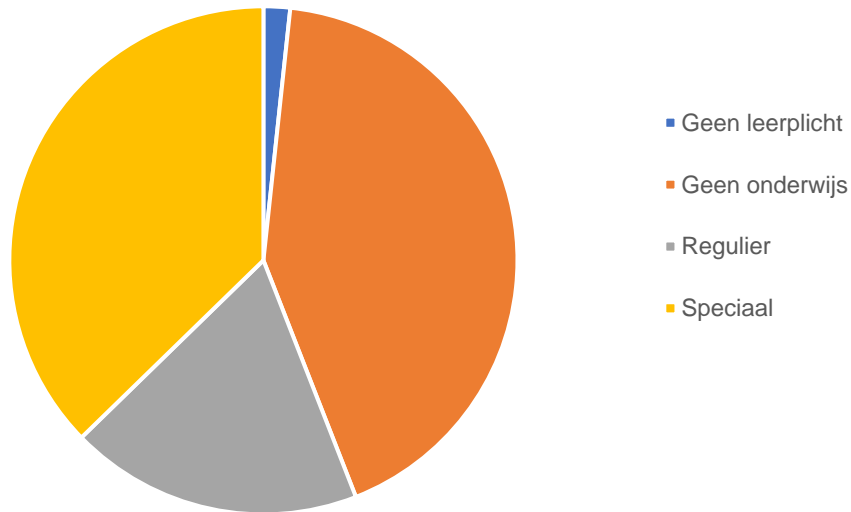
‘Een plek zoeken’ is daarmee een aanknopingspunt om de hulp te verbeteren.

- Vrijwel altijd sprake van doorplaatsing. Het kind woont dus al extern
- Slechts in 10% van de casussen is ‘een plek’ de oplossing gebleken
- Dilemma: Zoeken van bedden versus ‘Beweging van Nul’

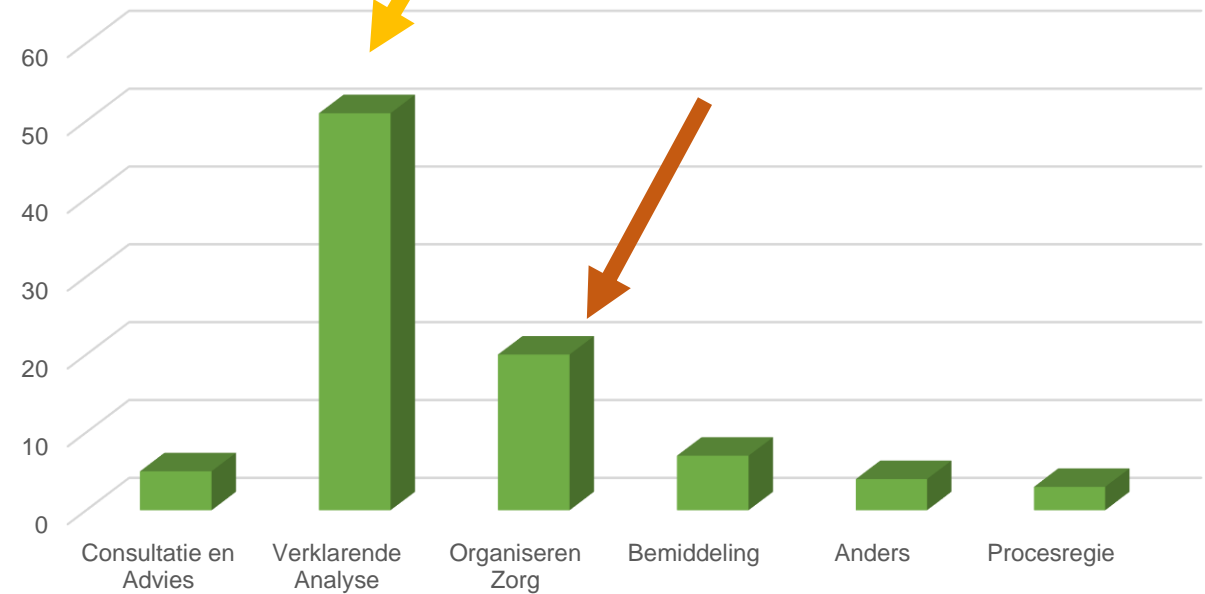
Verklarende analyse aanwezig?

Onderwijs

Draagt bij aan de oplossing (n=62)

Organiseren zorg:

- dagbesteding/onderwijs
- verminderen of passende zorg/behandeling
- nieuwe of passender plek

Dit webinar

- Welke informatie draagt bij aan een succesvolle zoektocht naar een passende plek of aan een goede match?
- Welke randvoorwaarden zijn belangrijk om een goede match te realiseren?
- Wat vraagt dit van de zoekende partij én van de KWV die een plek beschikbaar heeft?

Een voorbeeldcasus

Welk type informatie is nodig?

Welk type informatie zou jij willen verzamelen t.b.v. de zoektocht naar een passende woonvoorziening voor deze jongere?

Verklarende Analyse

Hulpvraag

Elsa: Wil graag thuis blijven wonen maar wil met eigen gedrag zusje niet belasten
Moeder: Wil een goede plek voor Bsa maar wil ook graag dat ze thuis kan blijven wonen
Hulpverlening: Wat heeft Bsa nodig in haar woonomgeving? Hoe kan Elsa haar schodgang weer voortzetten?

Gegevens

Datum: 02-04-2024
Wethouders
Opstellers: Ellen Loykens

Persoonsfactoren

Moelle met begrip van de wereld om haar heen (IQ 68-79)
Invloed taal / cultuur op testnaam?

Sociaal
Zorgzaam
Humor

Leergeschiedenis

Doodvader (begrip verwerking?)
Oma waar ze 5 jaar gewoond heeft nog op Curaçao
Verhuizing naar Nederland
Onveiligheid op de Zibgroep
Pestervaring op school

Gezinsfactoren: emigratie Curaçao, verlies vader: overleven met elkaar

In NL sinds nov. 2018. Vader overleden op Curaçao → nieuw begin in Nederland in vmz zorg zusje (ASS). Gezin 6 mnd bij vriendin in huis. Paar jaar geleden nieuw huis in Eemsdelft. Veel spanning in het gezin met moeder, stiefvader, broer en zusje.
Minimaal contact overige familieleden op verzoek Elsa (eerder wel), Bsa is daar wel altijd welkom
Elsa woont nu thuis na Zib en LDH
Moeder en Elsa vinden het belangrijk dat ze contact houden met elkaar, goede band met stiefvader

School- en hulpverleningsgeschiedenis: men strandt op strijd

3 schoolwisselingen en verhuizingen
Toename gedrag met eigen richting, verlies grip moeder en stiefvader → Elsa weggevoerd en gezegd ik ben thuis gezlagen, VT melding → Zib Ambiq observatie, MDFT vanuit Ambiq gestopt
Eerdere hulpverlening sloot niet aan (hulpvraag te complex) → 2e keer crisisgroep LDH
Op de crisisgroep ging het goed, contact moeder-Elsa verbeterde, goed contact met A (ambulante begeleiding)
Praktijkonderwijs: uitgevallen na bedreiging andere kinderen

Kennis Elsa: onbegrip wereld om haar heen, ik moet iets doen wat ik niet snap

Moelle wereld om haar heen te begrijpen en volgen
Waar ben ik goed in? Wat vind ik leuk?
Vragen over vader
Ongeduld over waarom ze niet thuis kan wonen. Ik kan niet thuis wonen, want dan gaat het niet goed met mijn zusje!
Taalkunde maakt mogelijk aanwezige kennis en vaardigheden niet inzetbaar
Ging niet mee op Ambiq met bloeien en ander gedrag
Zat op de Atlas goed op haar plek

Kennis school, hulpverlening: geen gedeeld begrip en beeld

Taal- en cultuurbarrière in gezin en ecosysteem
Geen gedeelde verklarende analyse
Geen zicht op een lijn vooruit
CJG herkent het reactieve raargen en wil dit anders

Attitude en beleving Elsa; onzeker, sturende motivatie (nee=nee)

Mit vader, halfwese vader, halfwese naar oma op Curaçao
Onzeker over haar vaardigheden
Angst om alleen te blijven als moeder iets overkomt
Zelfbeeld uitdrukking lijk die
Ik vind het belangrijk dat er niet teveel aan mij wordt gevraagd
Voelt zich prestatie bij LDH: is open en aanspreekbaar op haar gedrag. Wil naar soortgelijke plek als LDH, met niet teveel regels, wens door te stomen naar begeleid wonen.

Attitude en beleving school en hulpverlening: alles wat moet gebeuren, gebeurt niet → onmacht

Ambiq: iedereen wilde iets van Elsa
Moeder heeft haar baan verloren door spanningen en situatie rondom Elsa
Moeder: niet blijven hangen in het verleden, graag door willen
Elsa wordt door CJG betrokken bij aanpak en keuzes → belemmerende factor dat Elsa en gezin wisselen en wisselen in moeders/keuzes
Moeder begrijpt en verplaatst zich meer in Elsa
Moeder vindt het belangrijk dat Elsa zich houdt aan afspraken en regels op de woonplek en dat er goed wordt afgestemd
CJG: soms verschillende visies, die wel gezamenlijk uitgedragen worden naar het gezin

Strategie Elsa: vermijding, zelf regie houden

Als moeder bij het gesprek is via moeder praten
Zelfgepland gedrag
In zichzelf teren, omgeving negeren
Afwijzen als er te veel van haar gevraagd wordt (hoofd en hooft laten zakken)
Bij oplopende druk: bedreigende opmerkingen of vluchtgedrag (uit contact aan)
Als de druk/bedreiging/datgene wat ze niet wil afgesloten wordt, gaan de lussen weer open en is ze weer in contact

Benadering onderwijs, hulpverlening: reactief op gedrag van Elsa ipv sensitief op onderliggende emoties

Zibgroep meer vragen van Elsa = meer weerstand door gevoel van onveiligheid bij Elsa: niet toe aan behandeling, weglopen, conflicten
Gezin: doorbuïelen, niet altijd ruimte aan te sluiten bij Ariana's behoeften (oa. verwerking)
Conflict oplossing gezin: eten
Werkzame factoren Elsa
- aansluiten bij Elsa's wensen
- aansluiten bij haar contextuele achtergrond, cultuursensitieve begeleiding, mogelijk zelfs in eigen taal (idem moeder)
- taal aanpakken, langzaam en begrijpelijk spreken
- humor in communicatie, direct zijn, verwachtingen uitspreken, met vriendelijke ondertoon, voorbereiden wat er komt
- bij LDH crisisgroep: wekelands thuis gingen goed volgens regels van LDH, ze hoefde niet veel
Werkzame factoren moeder
- echt luisteren, kort en duidelijk communiceren

Klachtgedrag gerelateerd aan de hulpvraag

Besluitbaar
Verzet, huuzles
Als het goed gaat zie je een open meisje dat contact maakt, praat, vriendelijke houding met humor (zeldzaam, vaak in wantrouwende harnas houding)

Gevolgen op omgeving (reactie)

Negatieve belevingen
Uitsluiting

De ervaringen van Emmy

- <https://www.youtube.com/watch?v=r8wBnrJoNOI&t=217s>

Op zoek naar een passende plek

- Kans op overplaatsing groter als KWV niet goed aansluit bij wensen en behoeften jongere
  - Verschillen in leeftijd, niet goed samengaan problematiek
- Jongeren ervaren meer onrust en uiten sneller negatief gedrag wanneer groepssamenstelling niet passend is
- KWV hebben niet altijd voldoende info om goede inschatting omtrent passendheid te kunnen maken
  - Gevoel dat er soms bewust informatie wordt achtergehouden

‘Soms vergeet je dat jongeren ook niet met iedereen hoeven te klikken. Dus wij proberen nu wel bij de intake al te kijken, wat voor soort jongere is het? Wat vindt iemand belangrijk? Hoe is iemand?’

Op zoek naar een passende plek

- Vraagt ook iets van de KVV:
  - Tijd gunnen om te aarden, fundament te creëren en zich te hechten aan belangrijke anderen in de KVV
  - Visie op gedrag: escalatie heeft duidelijke reden en is leermoment
  - Gedrag normaliseren en uitstralen dat fouten maken mag

‘Hij kan alles doen wat hij wil, maar weggestuurd wordt hij niet. Dat lukte vroeger altijd, maar nu niet meer. Hij is nu rustiger.’

Ervaringen/vragen vanuit jullie?

Take home message

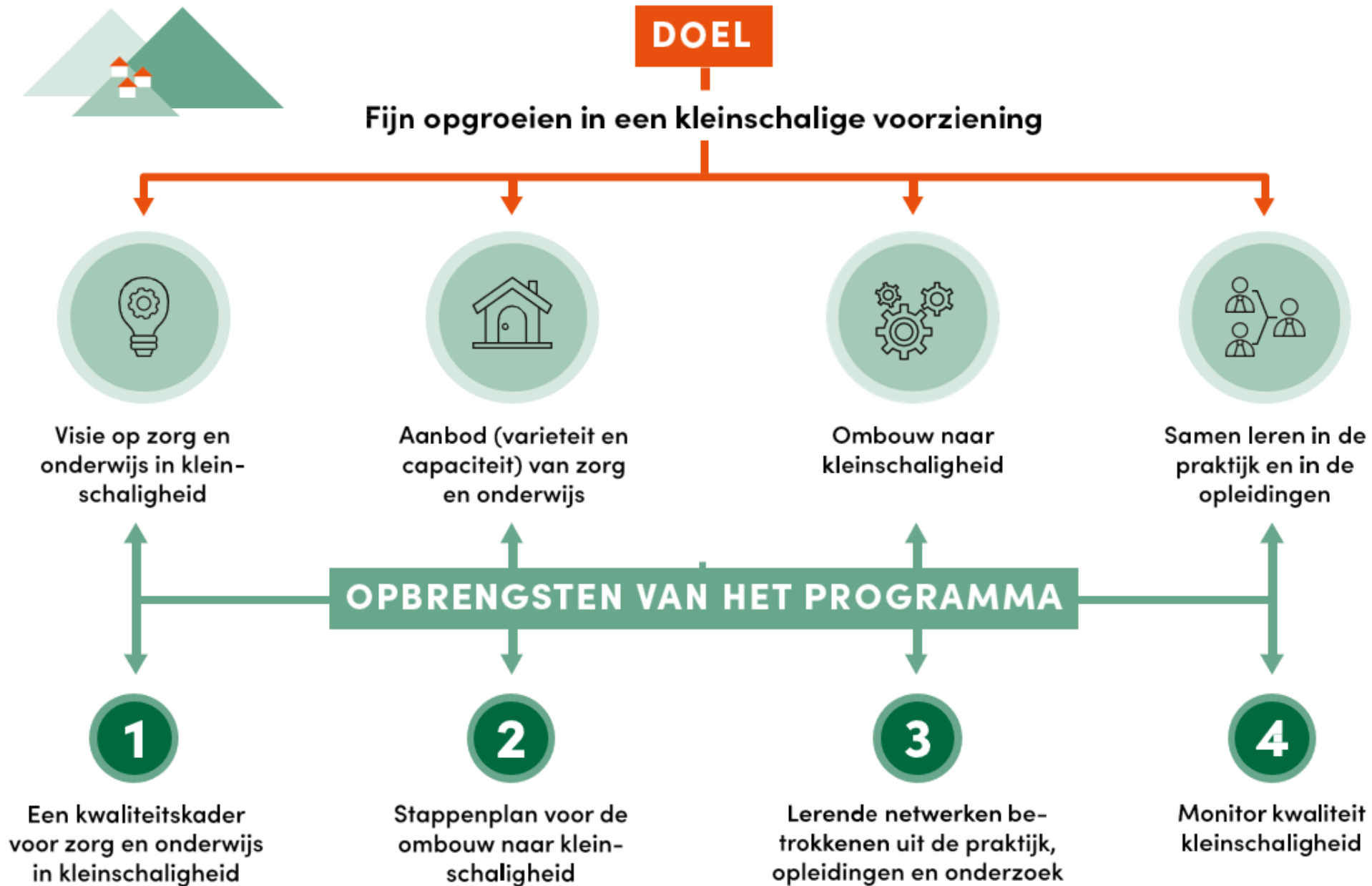
Zorg dat er altijd een verklarende analyse is voordat je gaat zoeken naar een passende plek. Kijk naar wat wel werkt, zoek niet op problematiek maar op een passende omgeving!

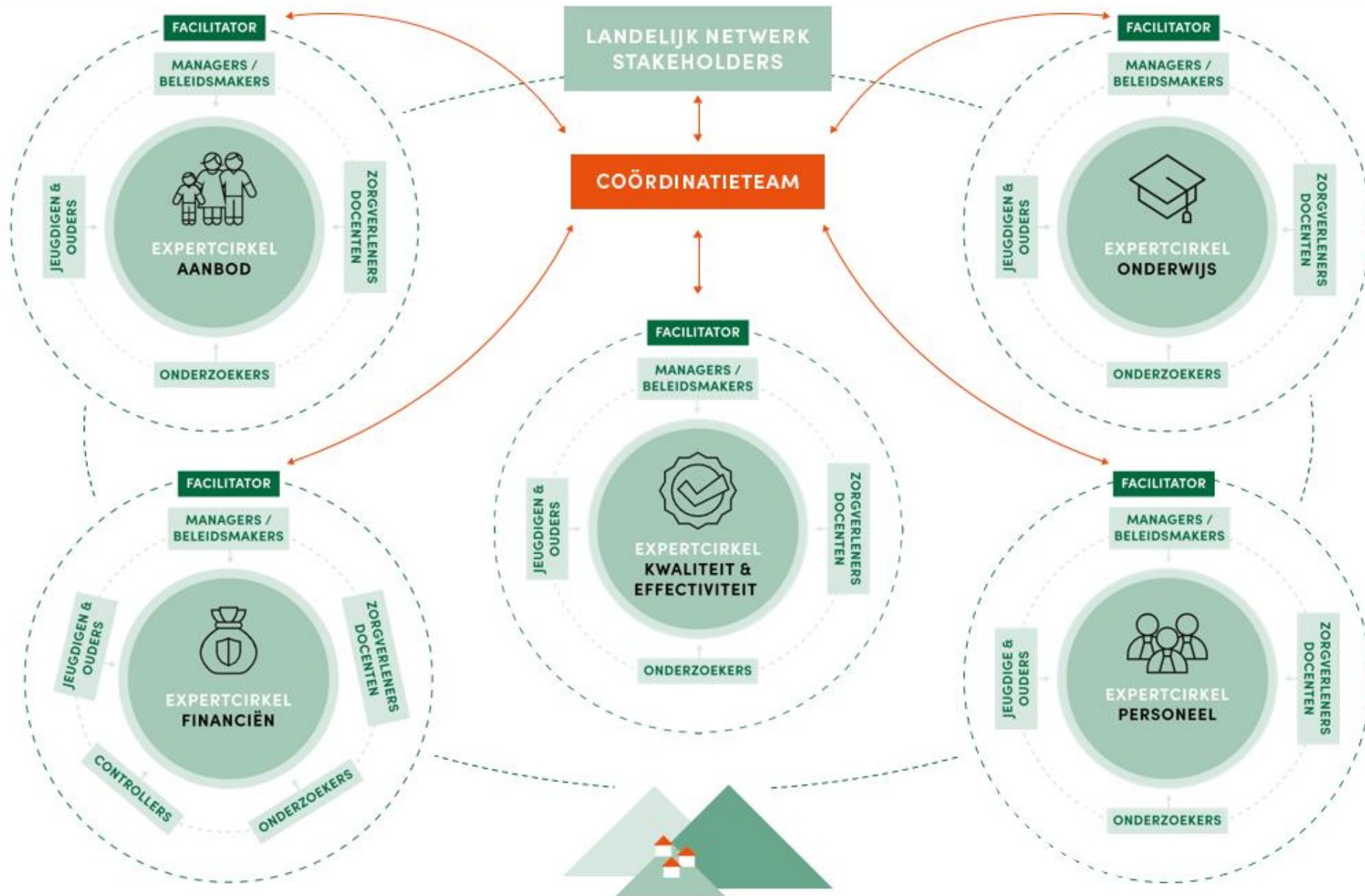
CONSORTIUM

kleinschaligheid in de jeugdhulp

Organisatie Consortium Kleinschaligheid in jeugdhulp

Lees ook

Professionals Beleidsmakers

Vormen van kleinschalig verblijf

Diverse vormen van kleinschalig verblijf zijn een alternatief voor residentiële leefgroepen, JeugdzorgPlus en justitiële jeugdinrichtingen.

[Lees meer](#)

Professionals Beleidsmakers

Opgroeien en wonen in een kleinschalig verblijf

De basis van het wonen in kleinschalige groepen is de kwaliteit van de relatie tussen professionals en kinderen en jongeren.

[Lees meer](#)

Professionals Beleidsmakers

Organisatie van kleinschalig verblijf

De ontwikkeling van kleinschalig verblijf vraagt om een organisatie die de individuele zorg op maat voor kinderen en jongeren ondersteunt. Lees hier meer.

[Lees meer](#)

Professionals Beleidsmakers

Samen leren over kleinschalig verblijf

Het is belangrijk dat de kennis over nieuwe kleinschalige woonvormen wordt uitgebreid en gedeeld. Het NJi ondersteunt een praktijkleernetwerk.

[Lees meer](#)

Meer informatie?

- [Kennisdossier NJi](#)
- [Webinars](#)

24 juni 2024

16:00 - 17:00 uur

Leefklimaat in kleinschaligheid

8 juli 2024

16:00 - 17:00 uur

Professionals in kleinschaligheid

Laat je inspireren en benut de bestaande kennis!

Dank voor jullie interesse 😊!

CONTACTGEGEVENS:

Loraine Visscher (l.visscher@rug.nl)

Andrea Lagro (andrea@dejeugdzorgveranderaar.nl)

Ellen Loykens (e.loykens@molendrift.nl)

Consortium Kleinschaligheid in de Jeugdhulp

Eva Mulder (bijzonder hoogleraar UvA, Expert NJI, directeur AWRI/Consortium)

Anneke Kleeven (senior onderzoeker UvA/Consortium Kleinschaligheid)
a.kleeven@amsterdamumc.nl

Kenniswerkplaats Jeugd Friesland

Alona Labun (coördinator)

labun.a@jeugdhulpfriesland.nl

Expertisecentrum Gezinnen met Meervoudige en complexe problemen

Jana Knot-Dickscheit (Universitair Hoofddocent, GZ-psycholoog)

j.knot-dickscheit@rug.nl

Expertisecentrum
Gezinnen met
meervoudige en
complexe problemen

CONSORTIUM

kleinschaligheid in de jeugdhulp

KENNISWERKPLAATS
JEUGD FRIESLAND

De volgende dia's bevatten informatie over **wat jongeren en ouders belangrijk vinden in de zoektocht naar een passende plek** en welke **aanbevelingen** daaruit voortkomen.

Deze informatie komt voort uit het onderzoek van de **Kenniswerkplaats Jeugd Friesland** en het **Jeugd Expertisenetwerk Noord-Nederland (JENN)**.

Klik [hier](#) voor meer voor informatie over dit onderzoek.

Jongeren en ouders vinden het belangrijk dat..

- Er hulp kan worden ingeroepen van het expertteam/gebiedsteam
- Er een goede verklarende analyse wordt gemaakt
- Er op basis van die analyse wordt gezocht naar een passende plek die voldoet aan voorwaarden om jongere positief te laten functioneren
- Naar ouders wordt geluisterd bij de intake en hun visie, ervaringen en ideeën serieus worden genomen
- Bij het matchen rekening wordt gehouden met kenmerken en problemen van andere jongeren, kenmerken begeleiders en locatie woonvoorziening

Jongeren en ouders vinden het belangrijk dat..

- De KWV goed weet wat sterke en zwakke punten zijn van hun eigen pedagogisch beleid
- De KWV eerlijk is als de inschatting is dat het geen passende plek is (maar wel rekening houden met dat het gedrag dat jongere nu laat zien sterk beïnvloed kan worden door huidige situatie/omgeving)
- Er mogelijkheden zijn om kennis te maken in verschillende stappen
- Andere jongeren worden voorbereid op komst v/d jongere

Drie aanbevelingen

- **Betrek jongeren en ouders** bij de besluitvorming, neem ze serieus en neem de tijd om te begrijpen wat ze belangrijk vinden en wat ze denken nodig te hebben
- Zorg voor een **goed beeld van factoren die van invloed zijn** (geweest) op de problematiek v/d jongere, wat de jongere helpt om positief gedrag te laten zien en hoe de KWV hieraan kan bijdragen
- Zorg dat professionals **voldoende informatie** hebben om een goede afweging omtrent passendheid te kunnen maken

Meer lezen over kleinschalige woonvoorzieningen?

- [Website Kenniswerkplaats Jeugd Friesland](#)
- [Website Jeugdexpertisenetwerk Noord-Nederland](#)
- [Landelijk consortium kleinschaligheid in de jeugdhulp](#)
- [NJi kennisdossier kleinschalig verblijf](#)
- [NJi publicatie 'Richting geven aan kleinschalig verblijf'](#)
- [Publicatie Karin Nijhof ea: 'Kleinschalige groepen in de jeugdhulp'](#)
- [Publicatie Lynn van Schie ea: 'Kleine groepen bij grote problemen'](#)

Op de volgende dia's staat een **voorbeeld** van een ingevulde **verklarende analyse**.

Meer weten over de verklarende analyse? Zie:

- [Website van JENN](#)
- [Website Kenniswerkplaats Jeugd Friesland](#)

De hulpvraag

Hulpvraag

Elsa: Wil graag thuis blijven wonen maar wil met eigen gedrag zusje niet belasten

Moeder: Wil een goede plek voor Elsa maar wil ook graag dat ze thuis kan blijven wonen

Hulpverlening: Wat heeft Elsa nodig in haar woonomgeving? Hoe kan Elsa haar schoolgang weer voortzetten?

Gegevens

Datum: 02-04-2024

Voor: Wethouders

Opstellers: Ellen Loykens

De stabiele factoren

Persoonsfactoren

Moeite met begrip van de wereld om haar heen (IQ 68-79)

Invloed taal / cultuur op testafname?

Sociaal
Zorgzaam
Humor

Leergeschiedenis

Dood vader (begrip? verwerking?)

Oma waar ze 5 jaar gewoond heeft nog op Curacao
Verhuizing naar Nederland
Onveiligheid op de ZIBgroep
Pestervaring op school

Gezinsfactoren: emigratie Curacao, verlies vader: overleven met elkaar

In NL sinds nov. 2018. Vader overleden op Curacao → nieuw begin in Nederland ivm zorg zusje (ASS). Gezin 6 mnd bij vriendin in huis. Paar jaar geleden nieuw huis in Eemsdelta

Veel spanning in het gezin met moeder, stiefvader, broer en zusje

Minimaal contact overige familieleden op verzoek Elsa (eerder wel), Elsa is daar wel altijd welkom

Elsa woont nu thuis na ZIB en LdH
Moeder en Elsa vinden het belangrijk dat ze contact houden met elkaar, goede band met stiefvader

School- en hulpverlenings-geschiedenis: men strandt op strijd

3 schoolwisselingen en verhuizingen
Toename gedrag met eigen richting, verlies grip moeder en stiefvader → Elsa weggelopen en gezegd ik ben thuis geslagen, VT melding → ZIB Ambiq observatie, MDFT vanuit Ambiq gestopt
Eerdere hulpverlening sloot niet aan (hulpvraag te complex) > 2e keer crisisgroep LdH

Op de crisisgroep ging het goed, contact moeder-Elsa verbeterde, goed contact met A (ambulant begeleider)

Praktijkonderwijs: uitgevallen na bedreiging andere kinderen

Negatieve en Positieve Samen- hang

Kennis Elsa: onbegrip wereld om haar heen, ik moet iets doen wat ik niet snap

Moeite wereld om haar heen te begrijpen en volgen

Waar ben ik goed in? Wat vind ik leuk?

Vragen over vader

Onbegrip over waarom ze niet thuis kan wonen. Ik kan niet thuis wonen, want dan gaat het niet goed met mijn zusje.'

Taalbarriere maakt mogelijk aanwezige kennis en vaardigheden niet inzetbaar

Ging niet mee op Ambiq met blowen en ander gedrag

Zat op de Atlas goed op haar plek

Kennis school, hulpverlening: geen gedeeld begrip en beeld

Taal- en cultuurbarriere in gezin en ecosysteem

Geen gedeelde verklarende analyse

Geen zicht op een lijn vooruit

CJG herkent het reactieve reageren en wil dit anders.

Attitude en beleving Elsa; onzeker, sturende motivatie (nee=nee)

Mist vader, heimwee vader, heimwee naar oma op Curacao

Onzeker over haar vaardigheden

Angstig om alleen te blijven als moeder iets overkomt

Zelfbeeld uiterlijk lijkt oke

Ik vind het belangrijk dat er niet teveel aan mij wordt gevraagd

Voelt zich prettig bij LdH: is open en aanspreekbaar op haar gedrag Wil naar soortgelijke plek als LdH, met niet teveel regels, wens door te stromen naar begeleid wonen.

Attitude en beleving school en hulpverlening: alles wat moet gebeuren, gebeurt niet → onmacht

Ambiq: iedereen wilde iets van Elsa

Moeder heeft haar baan verloren door spanningen en situatie rondom Elsa

Moeder: niet blijven hangen in het verleden, graag door willen

Elsa wordt door CJG betrokken bij aanpak en keuzes > belemmerende factor dat Elsa en gezin wisselen en wiebelen in motivatie/keuze

Moeder begrijpt en verplaatst zich meer in Elsa

Moeder vindt het belangrijk dat Elsa zich houdt aan afspraken en regels op de woonplek en dat er goed wordt afgestemd

CJG: soms verschillende visies, die wel gezamenlijk uitgedragen worden naar het gezin

Strategie Elsa: vermijding, zelf regie houden

Als moeder bij het gesprek is: via moeder praten

Zelfbepalend gedrag

In zichzelf keren, omgeving negeren

Afsluiten als er teveel van haar gevraagd wordt (hoofd en hooide laten zakken)

Bij oplopende druk: bedreigende opmerkingen of vluchtgedrag (uit contact aan)

Als de druk/bedreiging/datgene wat ze niet wil afgesloten wordt, gaan de luiken weer open en is ze weer in contact

Benadering onderwijs, hulpverlening: reactief op gedrag van Elsa ipv sensitief op onderliggende emoties

ZIBgroep meer vragen van Elsa = meer weerstand door gevoel van onveiligheid bij Elsa: niet toe aan behandeling, weglopen, conflicten

Gezin: doorbuffelen, niet altijd ruimte aan te sluiten bij Arianas behoeften (oa verwerking)

Conflictoplossing gezin: eten

Werkzame factoren Elsa

- aansluiten bij Elsa's wensen:

- aansluiten bij haar caribische achtergrond, cultuursensitieve begeleiding, mogelijk zelfs in eigen taal (idem moeder)

- taal aanpassen, langzaam en begrijpelijk spreken

- humor in communicatie, direct zijn, verwachtingen uitspreken, met vriendelijke ondertoon, voorbereiden wat er komt

taal expertteam
d groningen

Klachtgedrag en gevolgen

Klachtgedrag gerelateerd aan de hulpvraag

Beïnvloedbaar

Verzet/ruzies

Als het goed gaat zie je een open meisje dat contact maakt, praat, vriendelijke houding met humor (zeldzaam, vaak in wantrouwende harnas houding)

Gevolgen op omgeving (reactie)

Negatieve leerervaringen

Uitstoting

Voorbeeld conclusie

De verklarende analyse is opgesteld op basis van de schriftelijke informatie en een gesprek met ouders en ZZZ. Hierbij was XXX zelf ook betrokken. Onderzoek en begeleiding zouden nog verder bij hen getoetst moeten worden om te beoordelen of het beschreven beeld klopt.

Op basis van de beschrijving wordt helder dat er tussen XXX en zijn omgeving een negatieve virtuele cirkel is ontstaan. De omgeving heeft met wederkerigheid in contact en het filteren, geordend en snel verwerken van prikkels. Dit maakt dat XXX in de omgeving gericht is op het vinden van structuur en behoefte heeft aan kaders en aansturing. Als gevolg van zijn kwetsbaarheid is XXX gericht op het zoeken naar overzicht en het vasthouden aan structuren. Het vinden van dit vanuit de omgeving wordt geboden (bijvoorbeeld in de vorm van daginvulling) lukt het XXX om zich aan te passen en zichzelf, met hulp, te reguleren bij stress. Thuis lukte het ouders bijvoorbeeld om vanuit observatie en aansluiting overzicht te creëren voor XXX, waardoor hij langzaam tot het ontwikkelen van adequate strategieën kon komen. De hulpverlening heeft echter onvoldoende ingezet op het voortzetten van deze benadering, waarbij eerder een restrictief beleid met afwisselende diensten en strategieën zichtbaar was om het vol te houden. Een dergelijke benadering voorziet echter onvoldoende in XXX's behoeften van voorspelbaarheid en overzicht, waardoor vermijdingsgedrag en externaliserend gedrag optreedt waarin de omgeving handelingsverlegen is. Dit versterkt bij XXX zijn gevoel van overvraging (de wereld niet overzien), waardoor frustratie en weerstand (en bijbehorende externaliserend knaaggedrag) toenemen. Dit versterkt ook de angst en demotivatie bij de hulpverlening, waarbij zowel bij XXX als de hulpverlening toepasbare kennis over wat werkt ontbreekt. Via steeds minder positieve onderlinge contacten en negatieve consequenties wordt de negatieve cirkel steeds sterker.

In lijn met de verklarende analyse en de werkzame factoren zoals ouders deze hebben ingezet is XXX's gedrag echt veranderd. Dit betekent dat er bij de juiste benadering ook positiever gedrag kan ontstaan. Om deze positieve interactie in werking te laten treden zijn er een aantal voorwaarden van belang:

- Bieden van structuur: dagstructuur, structuur op dagelijkse verzorging, vasthouden en herhalen van regels
- Vrijheid om te ontdekken en te ervaren in momenten van eigen invulling
- Directe nabijheid, behandelen als volwaardig persoon, erkennend en positief contact
- Steeds een stap voorspellend redeneren: vooraankondigen doen, aansluiten
- Doelgericht communiceren: kort en bondig, begrenzen, uitleg
- Oplossingsgericht, hulp bieden bij keuzes maken, directief bijsturen
- Herhaling, korte afgebakende taken, inslijpen van regels, volhouden van structuur
- Doelgroep: mogelijk geeft een LVB-groep minder prikkels en meer voorspelbaarheid, XXX zou het niet erg vinden om te worden verwacht om in een grotere leefstijl te wonen.

Voor XXX is vooral structuur en rust van belang om vanuit een gevoel van overzicht uitgelokt te worden om zich positief te voegen naar de geldende regels. Hiervoor is vanuit de omgeving een beleving nodig waarin XXX zich in kleine stapjes mag ontwikkelen en er vertrouwen is voor het volhouden van het proces van stapsgewijs inslijpen.

Indien hieraan voldoende wordt kan XXX, zoals eerder zichtbaar (o.a. in de thuisomgeving), zelf goed zelf vermaken en zich vanuit een routine van voorspelbaarheid schikken naar regels en verwachtingen. Hierdoor kunnen positievere interacties ontstaan, waarbij ook time-outmogelijkheden voor zowel XXX als de groep en groepsleiding ontstaan waarin eenieder weer kan opladen om daarna steeds weer vanuit warmte en vasthoudendheid te handelen.

Verklaring
negatieve cirkel

Verklaring
positieve cirkel

Invulling van een
positieve
ontwikkelingsrichting